

وضعیت ارتباطات و

تأسیسات و تجهیزات

زیر بنایی

1-1-4- وضعیت ارتباطات و تاسیسات و تجهیزات زیربنایی

1-1-4-1- شبکه های ارتباطی

شبکه ارتباطی همانند رگهای حیات اقتصادی، اجتماعی و عامل ارتباط منطقه با محیط پیرامون آن از چنان اهمیتی برخوردار است که در ارزیابی سازمان فضایی منطقه پس از تعیین پیوندها و گسست های طبیعی و جغرافیایی عامل تعیین کننده هم پیوندها به شمار رفته و مورد بررسی قرار می گیرد.

راه های ارتباطی استان خوزستان به دلیل موقعیت ویژه جغرافیایی و قرارگیری استان در جنوب کشور در زمره راه های با اهمیت کشور محسوب می گردد. نقش ملی و فراملی شبکه راه های استان به علت موقعیت جغرافیایی آن و اتصال بنادر بین المللی جنوبی کشور به مناطق شمالی، وجود صنایع بزرگ و کوچک و استقرار ذخایر نفتی و صنایع مربوط به آن، بسیار حساس و تعیین کننده است، به این دلیل شبکه راه های استان را می باید فراتر از دیدگاه استانی و در ابعاد ملی بررسی نمود.

موقعیت صنعتی و نفتخیز بودن منطقه ، سبب شده تا فرودگاه های اهواز و آبادان از چهار دهه قبل فعالیت خود را آغاز نموده و ارتباطات هوایی استان را با سایر نقاط کشور و سواحل جنوبی خلیج فارس فراهم نمایند. دسترسی استان به آبهای آزاد جنوبی ، موقعیت استراتژیک و بین المللی را برای بنادر جنوبی منطقه ایجاد نموده که از دو حیث ترانزیت آبی و شبکه جاده ای قابل بررسی است.

به طوری که استان ، مفصل ارتباطی بنادر مهم کشور با مراکز جمعیت و فعالیت به شمار می رود. از اینرو همان گونه که ذکر شد ، شبکه ارتباطی منطقه از جایگاه و اهمیت ویژه ای برخوردار است. بنابراین در ادامه به بررسی این شبکه ، به تفکیک انواع آن پرداخته شده است.

* خطوط ریلی تهران - قم، خرمشهر - اهواز و اهواز - بندر امام خمینی، حجم بالایی از کالاهای صنعتی و مواد اولیه را در منطقه جابجا می نمایند، که با توجه به ابعاد وسیع فعالیت های مستقر در منطقه و عملکرد فراملی بنادر جنوبی و کم هزینه بودن، این طریقه حمل از دیگر مزیت های نسبی شبکه ارتباطی استان به شمار می رود.

* شبکه ارتباطات هوایی

در حال حاضر منطقه دارای 2 فرودگاه بین المللی و تعدادی فرودگاه عملیاتی بوده و دارای سهم قابل قبولی در زمینه ارتباطات هوایی است. سابقه تأسیس فرودگاه های مهم منطقه به دلیل جایگاه ویژه صنعتی و نفتخیز بودن آن، به دهه های سی و چهل باز می گردد. دو فرودگاه اهواز و آبادان به لحاظ درجه اهمیت، از نوع فرودگاه های درجه یک بوده و پروازهای مستقیم به کشورهای عربی، مستقیماً از این دو فرودگاه صورت می پذیرد. سایر فرودگاه های استان شامل، فرودگاه های آغاچاری، مسجدسلیمان، گچساران و ماهشهر نیز عملیاتی بوده و متعلق به شرکت ملی نفت ایران است. فرودگاه بهبهان نیز تحت تأثیر پایگاه هوانیروز بوده و ارائه دهنده خدمات مشابه مانند شرکت ملی نفت است. باند اضطراری شوشتر نیز صرفاً عملیاتی بوده و فاقد هر گونه ارائه خدمات از حیث بار و مسافر است و منطقه در موارد بحرانی و جهت عملیات کشاورزی سرویس دهی می نماید.

براساس اطلاعات اخذ شده، در سال 83 مجموعاً 855 پرواز داخلی در فرودگاه آبادان انجام شده که با تفکیک ماهها بیشترین تعداد پرواز در ماه های فروردین و اردیبهشت و اسفند و خرداد صورت گرفته است. همچنین تعداد مسافران ورودی به فرودگاه معادل 110009 نفر و تعداد مسافران خروجی معادل 110278 نفر بوده است. معادل 2836 تن بار ورودی و 3152 تن بار خروجی بوده است.

همچنین در این سال (1383) تعداد پروازهای بین المللی انجام شده معادل 21 پرواز، حجم مسافران ورودی معادل 2080 نفر و خروجی 2121 نفر و وزن بار جابجا شده، معادل 112 تن بار ورودی و 37 تن بار خروجی بوده است. البته لازم به ذکر است که آمار فوق بدون احتساب آمارهای مربوط به پرواز حجاج است.

در فرودگاه اهواز در سال 83 مجموعاً 4028 پرواز داخلی صورت پذیرفته که این پروازها مجموعاً دارای 568731 نفر مسافر ورودی و 567246 نفر مسافر خروجی بوده اند. وزن بار جابجا شده در این پروازها، معادل 2907/7 تن بار

ورودی و 640 تن بار خروجی بوده است. تعداد پروازهای بین المللی از این فرودگاه ، به استثنای پرواز حجاج ، در سال 83 معادل 223 پرواز بوده که مجموعاً 41756 مسافر ورودی و 42351 مسافر خروجی را جابجا نموده اند. در این سال فرودگاه اهواز دارای 88 پرواز حج تمتع بوده که مجموعاً 10100 مسافر را جابجا نموده است. جدول (1-4-1) نشان دهنده کیفیتهای فوق است:

جدول شماره (1-4-1) - مشخصات پروازهای فرودگاه های اهواز و آبادان در سال 83

وزن بار (تن)		تعداد مسافر		تعداد پرواز		شرح	
خروجی	ورودی	خروجی	ورودی	برخاست	نشست		
3152	2836	110278	110009	855	855	داخلی	فرودگاه آبادان
37	112	2121	2080	21	21	بین المللی	
-	-	-	-	-	-	حج تمتع	
640	2907/7	567246	568731	4028	4028	داخلی	فرودگاه اهواز
-	-	42351	41756	223	223	بین المللی	
-	-	10100	10100	88	88	حج تمتع	

ماخذ: سالنامه آماری استان خوزستان سال 1384

* شبکه ارتباطات آبی

استان خوزستان به دلیل موقعیت ویژه جغرافیایی و قرارگیری در مجاورت آبهای آزاد ، دارای مراکز بندری بسیار مهم در سطح ملی و فراملی است. استقرار بنادر مهم و بین المللی امام خمینی، خرمشهر و آبادان در این منطقه جایگاه ویژه ای به لحاظ ترانزیت دریایی برای استان به وجود آورده است.

این استان با داشتن 54 اسکله که تقریباً 75 درصد آن فعال است، از لحاظ طول اسکله و تعداد آن نقش کلیدی را از این جهت ایفا می نماید. به طوری که شناورهای عظیم، با ظرفیت بسیار بالا در اسکله های مجهز بندر امام خمینی و بندر ماهشهر روزانه پهلو گرفته و سالانه به ترتیب بیش از 17 میلیون و 12 میلیون تن کالا در اشکال مختلف، چه به صورت کانتینر و چه مواد معدنی، شیمیایی و مواد مصرفی تخلیه و بارگیری می نمایند.

در این بنادر مختلف منطقه، بندر امام به دلیل موقعیت ویژه جغرافیایی و وجود خورزنگی و خور موسی امکان پذیرش کشتیهای با ظرفیت بسیار بالا را داراست.

جدول شماره (1-4-2) - مشخصات بنادر تجاری استان خوزستان و میزان تخلیه و بارگیری

نام بندر	محل استقرار	نوع عملکرد	تخلیه		بارگیری	
			مواد نفتی	کالای غیر نفتی	مواد نفتی	کالای غیر نفتی
امام خمینی	سربندر	بین المللی	-	11794294	-	5369489
بندر خرمشهر	خرمشهر	بین المللی	-	530427	-	525876
بندر ماهشهر	ماهشهر	بین المللی	1710902	-	106050 57	-
بندر آبادان	آبادان	بین المللی	-	15958	32569	101959

ماخذ: سالنامه آماری استان خوزستان سال 1384

همانگونه که ذکر شد، حجم بالایی از شناورهای بالای هزار تن وارده به بندر استان، در بندر امام خمینی پهلو می گیرند. تعداد این شناورها در سال 1383 بالغ بر 934 شناور بوده است.

تعداد مسافران وارد شده از طریق این بندر، معادل 33418 نفر بوده اند. همچنین حجم مسافرین خروجی از این بندر نیز معادل 32428 نفر بوده است.

* شبکه ارتباطی ریلی

طول خطوط راه آهن منطقه در سال 1383 بالغ بر 374 کیلومتر خط اصلی، 106 کیلومتر خط فرعی و مانوری، 194 کیلومتر خط صنعتی و تجاری بوده است. همچنین تعداد ایستگاههای دایر منطقه بالغ بر 482 ایستگاه بوده است. استان از طریق خطوط اهواز- بندر امام (به طول 111 کیلومتر) و اهواز - خرمشهر (121 کیلومتر) و اهواز - اندیمشک (141 کیلومتر) با شبکه ریلی در ارتباط بوده و به صورت پلی ارتباطی، بنادر جنوبی کشور را با مناطق شمالی مرتبط می سازد. موقعیت ویژه بنادر بین المللی امام خمینی، ماهشهر، آبادان و خرمشهر سبب شده تا این خطوط از جایگاه مهمی در شبکه برخوردار گردند. با توجه به عبور کلیه خطوط منطقه از دشتهای هموار و کم هزینه بودن بهسازی و دو خطه کردن خطوط - نسبت به مناطق صعب العبور - نگهداری و ترمیم و بهسازی خطوط موجود از ضرورت بالایی برخوردار است.

استان در حال حاضر 6/9 درصد از کل خطوط ریلی اصلی کشور را درون خود جای داده است. همچنین در مورد کیفیت خطوط ریلی اصلی استان می توان گفت خطوط اهواز - خرمشهر به دلیل تبعات ناشی از جنگ نیازمند مرمت و بازسازی است. خط اهواز - اندیمشک نیز به لحاظ کیفی در وضعیت متوسط قرار داشته و نیازمند ترمیم است. اما خط اهواز - بندر امام که نقش ویژه ای در حمل محصولات سنگین بندر امام خصوصاً سنگ آهن مورد نیاز صنایع فولاد اهواز دارد، جهت حمل بارهای سنگین طراحی و در سال 74 به بهره برداری رسیده و در وضعیت نسبتاً مطلوب به سر می برد.

تعداد مسافران جابجا شده توسط شبکه ریلی در استان تا پایان سال 82، بالغ بر 237566 نفر و وزن بار خالص جابجا شده معادل 4558316 تن بوده است. در این سال وزن ناخالص بار جابجا شده در شبکه، معادل 4922616 تن بوده که قسمت عمده آن را (با سهمی معادل 76/57 درصد از وزن کل بارهای جابجا شده) آهن آلات و کالاهای صنعتی تشکیل می داده اند. مواد غذایی، مواد نفتی، کشاورزی و معدنی با سهمی معادل 19/12 درصد از کل بار جابجا شده، در رتبه بعدی بیشترین سهم از بارهای جابجا شده قرار می گیرند.

با توجه به حجم بالای کالاهای صنعتی و آهن آلات جابجا شده توسط شبکه، ابعاد وسیع فعالیت های صنعتی، تجاری و بازرگانی در منطقه و موقعیت ویژه بنادر جنوبی منطقه و عملکرد فراملی آنها از یک سو و مقرون به صرفه بودن حمل

بار و مسافر توسط شبکه ریلی از سوی دیگر، می توان از طریق اتصال منطقه به نقاط اصلی همجوار و تقویت شبکه موجود، جایگاه ویژه ای را در ابعاد ملی و فراملی جهت ترانزیت بار و مسافر برای استان تعریف کرد.

**** شبکه جاده ای**

*** بررسی کمی و کیفی شبکه ارتباط جاده ای**

استان به دلیل موقعیت ویژه جغرافیایی و ارتباط با آبهای آزاد، نقش پل ارتباطی میان مناطق شمالی و جنوبی کشور را ایفا می نماید. محورهای شمالی - جنوبی، شرقی - غربی منطقه، نه تنها ارتباطات برون استانی استان را با مراکز استان های همجوار برقرار می نمایند، بلکه در بعد ملی نیز همان گونه که ذکر شد، تأمین کننده دسترسی مناطق جنوبی به مناطق شمالی کشور هستند.

محور ترانزیت خرم آباد - اندیمشک - اهواز - آبادان، آبادان - اهواز - کرمانشاه - اسلام آباد غرب و اهواز - بهبهان - کازرون - برازجان - بندر بوشهر از پر رفت و آمدترین شبکه های ارتباطی کشور، به ویژه در حمل و نقل بار با وسایل نقلیه سنگین، از بنادر استراتژیک و بین المللی خرمشهر، آبادان، امام خمینی و ماهشهر محسوب می گردند. طبق بررسیهای انجام شده، این محورها تأثیر به سزایی در شکل گیری آرایش فضایی سکونتگاه های شهری و روستایی استان داشته اند، به گونه ای که درصد قابل توجهی از مراکز کار و فعالیت استان، در اطراف این محورها جای گرفته اند. چنین تمرکزی با سهم قابل توجه جمعیتی، نشان دهنده اهمیت و ویژگی های خاص این محورها است. از اینرو وضعیت شبکه جاده ای با تفصیل بیشتر مورد بررسی قرار گرفته است.

مجموع راه های موجود در استان شامل 366/2 کیلومتر بزرگراه، 1770/72 کیلومتر راه اصلی، 2263/9 کیلومتر راه فرعی، 422/6 کیلومتر راه فرعی شنی و 8205/82 کیلومتر راه روستایی است. جداول شماره (1-4-3) و (1-4-4) نشان دهنده وضعیت راه های موجود حوزه استحفاظی اداره راه و ترابری، به تفکیک در شهرستان های منطقه است.

جدول شماره (1-4-3) - انواع راه های تحت پوشش اداره کل راه و ترابری استان خوزستان (کیلومتر)

راه فرعی شنی	سایر راههای آسفاته	راه فرعی آسفاته			راه اصلی			جمع	شهرستان
		درجه 2	درجه 1	عریض	معمولی	عریض	چهار خطه (بزرگراه)		
422/6	35	245/8	1205/9	812/2	1163	607/7	366/2	4858/4	استان
-	-	31/4	95/4	137	-	23	28	314/8	آبادان
-	-	-	-	33	125	3	-	161	امیدیه
-	-	-	34	5	-	66	-	105	اندیمشک
-	-	-	141	29	138	68	187/6	563/6	اهواز
52	-	-	50	3	96	-	-	201	ایذه
18/2	-	14	30	-	68	-	-	130/2	باغملک
-	-	-	-	20	42	50/5	30	142/5	بندر ماهشهر
-	-	53	15	35/2	134/8	34	-	272	بهبهان
92/6	35	-	92	23	59	60	5	331/6	خرمشهر
-	-	-	52	85	-	56	-	228	دزفول
173/8	-	6/7	278	132	45	6/5	-	642	دشت آزادگان
32	-	41/2	47	61	140	134/7	-	455/9	رامهرمز
-	-	7	39/5	13	25	49	53	186/5	شادگان
8	-	-	170	18	17/5	27	56	296/5	شوش
-	-	73/5	76	32	118/3	30	5	334/8	شوشتر
25	-	19	9	111	64/4	-	1/6	330	مسجد سلیمان
21	-	-	25	41	-	-	-	87	لالی
-	-	-	52	34	90	-	-	176	هندیجان

ماخذ: اداره کل راه و ترابری استان خوزستان

1- راه اصلی چهار خطه (بزرگراه)

راهی است با روسازی آسفالت یا بتن ، برای عبور سریع وسایل نقلیه موتوری که دارای معابر رفت و برگشت جدا از هم می باشد. هر یک از جهت های رفت و برگشت ، شامل حداقل دو خط عبور است. تقاطع های مهم بزرگراه معمولاً از نوع غیر همسطح است. ورود به بزرگراه و خروج از آن با محدودیت نسبی صورت می گیرد.

2- راه اصلی

راه اصلی نیز معمولاً خود به دو دسته راه اصلی عریض و راه اصلی معمولی تقسیم می گردد که عبارتند از:

- **راه اصلی عریض:** راهی است دو طرفه با حداقل دو خط عبور با سواره رو به عرض $3/65$ متر برای هر خط عبور و شانه های طرفین به عرض حداقل $1/85$ متر

- **راه اصلی معمولی:** راهی است با سواره رو به عرض 7 متر به اضافه شانه های طرفین به عرض حداقل 1 متر

3- راه فرعی

راهی است که ارتباط مراکز جمعیت و تولید داخل یک منطقه را برقرار کرده و جزئی از شبکه داخلی آن است. راه فرعی عموماً به صورت دو طرفه عمل می کند.

- **راه فرعی درجه یک:** راهی است که عرض آن 8 متر (معمولاً $6/5$ متر عرض آسفالت است) می باشد و طبق مشخصات مورد قبول برای راه فرعی درجه یک ساخته شده است.

- **راه فرعی درجه دو:** راهی است با عرض $6/5$ تا 7 متر که در صورت آسفالت بودن ، در عرض $5/5$ متر آسفالت می باشد.

4- راه روستایی

به راهی اطلاق می گردد که ارتباط مراکز تولید روستایی و اتصال آنها به راه های اصلی و فرعی کشور را برقرار نماید. این گونه راه ها ، ارتباط روستاهای مختلف یک دهستان و یا مراکز دهستانها را با یکدیگر برقرار می سازند. راهی است با رویه شنی که پلهای آن حتی المقدور با لوله و آب نما جایگزین شده و در عرض 4 تا $6/5$ متر (معمولاً $6/5$ متر) احداث می شود.

5- راه دسترسی آسفالته

راهی است که مسیر آن بر نوارها یا پیستهای خاکی و شنی قدیمی منطبق بوده و به تدریج با عملیات راهداری تبدیل به محورهایی با نقش اصلی و فرعی شده است، ولی به لحاظ مشخصات هندسی و ساختمانی به هیچ عنوان بر تعاریف مذکور در راه اصلی عریض و راه فرعی درجه 1 منطبق نمی باشد.

6- راه دسترسی خاکی

راهی است که حاصل ادامه و استقرار عمل راهداری (شن ریزی و گریدرزنی) و بعضاً عملیات پل سازی بر روی نوارهای خاکی و مالرو و قدیمی بوده و به هر حال ارتباط نقاط شهری یا روستایی را تأمین می کند. بدیهی است که اصولاً پیدایش و ایجاد این گونه راه ها ، با اصل رعایت مشخصات کاملاً بیگانه می باشد. تراکم راه (در هر صد کیلومتر مربع) در منطقه ، معادل $7/63$ کیلومتر راه به ازای هر 100 کیلومتر مربع است. که نشان از تراکم نسبتاً بالای راه در سطح منطقه نسبت به مساحت آن دارد. بررسی شبکه راه های منطقه به تفکیک شهرستان ها و مقایسه سهم نسبی هر یک از آنها ، نشان دهنده بالا بودن سهم راه در شهرستان های دشت آزادگان و اهواز در مرتبه اول و شهرستان های رامهرمز، شوشتر، خرمشهر و آبادان در مرحله بعدی است. همچنین سهم شهرستان های شوش، بهبهان، دزفول و مسجدسلیمان نیز نسبت به سایر شهرستان های استان قابل توجه است . به عبارت دیگر عبور محورهای ارتباطی شمالی - جنوبی و شرقی - غربی در منطقه ، سبب بالا بودن سهم راه در این شهرستان ها شده است. کمترین سهم راه در ناحیه نیز از آن شهرستان لالی با سهمی معادل $1/79$ درصد از راه های منطقه است.

بیشترین سهم در بزرگراه های منطقه نیز، به ترتیب از آن شهرستان های اهواز در رتبه اول و شوش و شادگان در مرتبه بعدی است. بیشترین سهم از راه های اصلی منطقه نیز از آن شهرستان خرمشهر در مرتبه اول و شهرستان های رامهرمز و اهواز در مرتبه بعدی است.

بیشترین تراکم راه (در هر 100 کیلومتر مربع) در بین شهرستان های ناحیه نیز در شهرستان خرمشهر، آبادان و دشت آزادگان در مرتبه اول و شهرستان های رامهرمز، مسجدسلیمان، شوشتر و بهبهان در مرتبه بعدی ، به چشم می خورد که تاییدی بر مطالب بالا است.

جدول شماره (1-4-4): بررسی و سهم نسبی راه ها به تفکیک نوع در استان خوزستان (1383)

تراکم راه هر 100 کیلومتر مربع	مساحت	سهم نسبی				جمع راه	شهرستان
		فرعی آسفالته	اصلی	چهارخطه	کل راه		
7/63	63633/6	100	100	100	100	4858/4	استان
15/26	2063/1	11/65	1/03	7/65	6/48	314/8	آبادان
6/18	2606/8	1/46	5/71	-	3/31	161	امیدیه
0/05	3126/6	1/72	2/95	-	2/16	105	اندیمشک
7/11	7924/7	7/51	9/19	51/23	11/6	563/6	اهواز
5/20	3863/4	2/34	4/28	-	4/14	201	ایذه
5/9	2209/9	1/94	3/03	-	2/68	130/2	باغملک
2/54	5618/7	0/88	4/13	8/19	2/93	142/5	بندر ماهشهر
8/54	3183/4	10/61	7/53	-	5/60	272	بهبهان
16/6	2000/7	5/08	26/29	1/37	6/83	331/6	خرمشهر
4/9	4662/1	6/05	2/50	-	4/69	228	دزفول
13/04	4923/7	18/41	2/30	-	13/21	642	دشت آزادگان
9/03	5048/1	6/59	12/26	-	9/38	455/9	رامهرمز
5/19	3588/4	2/63	3/30	14/47	3/84	186/5	شادگان
8/48	3495/9	8/30	1/99	15/29	6/10	296/5	شوش
9/84	5918/7	8/02	6/62	1/37	6/89	334/8	شوشتر
3/88	5918/4	6/14	2/87	0/44	4/73	230	مسجد سلیمان
-	-	2/92	-	-	1/79	87	لالی
-	-	3/8	4/02	-	3/62	176	هندیجان

ماخذ: سالنامه آماری استان خوزستان سال 1384

از لحاظ عملکردی ، کلیه مسیرهایی که موجب ارتباط بین یک روستا به روستای دیگر و یا به مرکز دهستان، مرکز بخش و یا جاده اصلی می گردند ، تحت عنوان راه روستایی مشخص شده اند. بر این اساس طول راه های روستایی استان خوزستان افزون بر 8205 کیلومتر است. که شامل 3268 کیلومتر راه دسترسی آسفالته و 4937 کیلومتر راه دسترسی شوسه است.

برنامه ریزی ، طراحی و نگهداری راه های روستایی استان در سالهای اخیر بر عهده وزارت جهاد سازندگی بوده است که عملکرد ماهیانه سازمان جهاد سازندگی در زمینه نگهداری راه ها ، در سه قالب احداث و تکمیل راه های روستایی، بهسازی و روکش آسفالت و نگهداری راه ها بوده است. در حال حاضر نگهداری راه های روستایی نیز بر عهده وزارت راه و ترابری محول گردیده است. جدول بعدی نشان دهنده مشخصات راه های روستایی استان در سال 84 است.

جدول شماره (1-4-5) - انواع راه های روستایی زیر پوشش اداره کل راه و ترابری (کیلومتر)

شهرستان	جمع	سهم نسبی	آسفالته	شوسه
استان	8205/82	100	3267/95	4937/87
آبادان	239/5	2/92	136	103/5
امیدیه	100/6	1/23	88/2	12/4
اندیمشک	381/3	4/65	79/4	301/9
اهواز	982/1	11/97	182/5	799/6
ایذه	723/4	8/82	283/9	439/5
باغملک	431/3	5/26	135/7	295/6
بندر ماهشهر	59/55	0/73	41/45	18/1
بهبهان	410/6	5/00	149/6	261
خرمشهر	65/3	0/8	57/6	7/7
دزفول	966	11/77	361	605
دشت آزادگان	433/7	5/29	269/2	164/5
رامهرمز	985/75	12/01	584/2	401/55

143/3	343/8	4/71	386/1	شادگان
196/5	225/3	5/14	421/8	شوش
411/82	202/7	7/49	614/52	شوشتر
541/9	145/1	8/37	687	مسجد سلیمان
266/2	47/8	3/34	274	لالی
7/8	35/5	0/53	43/3	هندیجان

ماخذ: اداره کل راه و ترابری استان خوزستان

بررسی سهم نسبی راه های روستایی به تفکیک شهرستان ها نیز نشان از بالا بودن میزان این نسبت در شهرستان های رامهرمز، اهواز و دزفول در مرتبه اول و مسجدسلیمان، ایذه و شوشتر در مرتبه بعدی است.

* سلسله مراتب عملکردی محورهای ارتباطی در استان خوزستان

فارغ از نوع راه ها ، تحلیل شبکه ارتباطات جاده ای به لحاظ عملکرد در زمینه شناخت نقاط قوت و ضعف شبکه جاده ای تأثیرگذار است. از اینرو محورهای شبکه جاده ای استان خوزستان را می توان در 4 گروه زیر دسته بندی نمود:

الف) محورهای ارتباطی ملی و فراملی

این محورها از یک سو ارتباط بین المللی با کشورهای همسایه (عراق) را از طریق استان با کشور فراهم آورده و از سوی دیگر ارتباط بنادر جنوبی به عنوان قطب اقتصادی - بازرگانی و محل ورود کالاها و مواد اولیه مورد نیاز با سایر مراکز استان های کشور، به ویژه استان های شمال کشور را برقرار می نماید. بی تردید این محورها به لحاظ نقش ارتباطی در یک رده جای نمی گیرند ، اما در یک گروه قرار می گیرند.

این محورها در محدوده استان عبارتند از:

1- تهران - قم - اراک - خرم آباد - اندیمشک - اهواز - آبادان

این محور ضمن اتصال پایتخت به مراکز استان های قم ، مرکزی، لرستان و خوزستان ، پوشش ارتباطی مناسبی را جهت اتصال بنادر جنوبی به مناطق شمالی کشور ایجاد می کند.

نوع راه در این محور در فاصله تهران تا قم آزادراه بوده و در فواصل قم تا اراک و توره ، خرم آباد - محمودوند، اندیمشک تا اهواز و اهواز - آبادان بزرگراه است. محورهای فرعی چون (شوش - دزفول)، (دارخوین - شادگان) و (هفت تپه - شوستر - شادگان) از محور اصلی فوق منشعب می شوند، و ارتباطات داخلی با این محور را برقرار می نمایند. محورهایی نیز نظیر اندیمشک - دهلران و اهواز - سوسنگرد - بستان در مرز، به شبکه ارتباط جاده ای در عراق متصل می شوند و ارتباط بین المللی را فراهم می آورند.

2- محور تهران - قم - اراک - خرم آباد - اندیمشک - دزفول - شوستر - اهواز - خرمشهر

این محور نیز همانند محور بالا ارتباط دهنده بنادر جنوبی کشور با مرکز و استان های شمالی است. از این محور نیز محورهای فرعی (شوستر - مسجدسلیمان)، (شوستر - درخزین - ملاثانی) و دزفول - شوش منشعب می شود که برقرار کننده ارتباطات داخلی هستند. در این محور نیز در فاصله تهران تا قم نوع راه آزادراه و در فواصل قم تا اراک و توره، خرم آباد - محمودوند بزرگراه است.

دو محور اندیمشک - دزفول - شوستر - اهواز - شوش - اندیمشک و اهواز - آبادان - جزیره مینو - خرمشهر - اهواز - حلقه های اصلی ارتباطی منطقه را تشکیل داده اند. این دو حلقه در اهواز به هم متصل شده و به صورت پلی ، ارتباط بنادر جنوبی کشور را با مرکز و مناطق شمالی فراهم می نمایند ، که این حلقه ها با اتصال اهواز به بندر امام خمینی به وسیله شبکه ریلی و محور اهواز - امیدیه - بندر ماهشهر ، کامل شده و از یکسو منطقه را به لحاظ ترانزیت کالا تحت پوشش کامل قرار داده و از سوی دیگر ارتباط مؤثر میان شهرهای منطقه را میسر می سازد.

3- محور آبادان - بندر امام خمینی - بندر ماهشهر - امیدیه - بهبهان - گچساران - شیراز

این محور متصل کننده بنادر جنوبی به مرکز استان فارس است. از این محور، محورهای فرعی (بندر ماهشهر - هندیجان)، (امیدیه - سردشت) و (بهبهان - سردشت) منشعب می شوند که ارتباط نوار ساحلی را با درون منطقه فراهم می سازد.

این محور پس از عبور از شیراز به دو شاخه تقسیم می شود : شاخه اول به سمت اصفهان - قم امتداد یافته و به تهران منتهی می شود. شاخه بعدی نیز به سمت شیراز - کرمان و زاهدان امتداد می یابد.

از این محور همچنین محور اصلی تأمیه - کازرون - بندر بوشهر منشعب می شود که امکان دسترسی به بندر بوشهر را نیز با سایر مناطق شمالی و شرقی کشور فراهم می سازد.

موقعیت قرارگیری این محور و دسترسی های ویژه آن ، جایگاه خاصی را برای این محور در شبکه ترانزیت کالا در سطح ملی ایجاد نموده است.

4- اهواز - اندیمشک - پل دختر - اسلام آباد غرب - قصر شیرین .

این محور ارتباط مرکز استان را با مراکز استان های لرستان و کرمانشاه فراهم آورده و پس از عبور از اسلام آباد غرب و اتصال به قصر شیرین ، امکان برقراری ارتباط را در نوار مرزی با کشور همسایه عراق فراهم می نماید.

ب) محورهای اصلی ارتباط جاده ای با عملکرد درون استانی

به گونه ای که در بخش محورهای ارتباطی با عملکرد ملی و فراملی ذکر شد، این محورها ضمن برقراری ارتباط با مراکز استان های مجاور ، پوشش ارتباطی مناسبی را جهت ارتباط بیشتر نقاط شهری منطقه به وجود می آورند و در واقع این محورها در درون منطقه نقش و عملکرد درون انسانی را بر عهده دارند. تعدادی از مراکز شهرستان های منطقه از دسترسی بلافصل با محورهای فوق محروم بوده و به وسیله محورهای دیگری ارتباط آنها با مرکز و سایر نقاط استان برقرار می گردد ، که مهمترین آنها در منطقه شامل محورهای زیر است:

1 - محور اهواز - حمیدیه - سوسنگرد - بستان

این محور با عبور از شهر حمیدیه ، ارتباط مرکز استان را با سوسنگرد فراهم آورده و در ادامه تا بستان امتداد یافته و به شبکه مرزی متصل می شود. همچنین این محور از شهر سوسنگرد و محور سوسنگرد - هویزه منشعب می شود که با اتصال به حلقه هویزه - دیمه - طلائییه - کوشک - ترازوی و انشعابات داخلی آن به محور اهواز - خرمشهر متصل شده و ارتباطات مناطق غربی استان را با مرکز برقرار می نماید.

2- مسجد سلیمان - شوشتر

این محور ارتباط شهرستان مسجدسلیمان را از طریق شوشتر و اتصال به محور اصلی دزفول اهواز، فراهم می آورد. از این محور همچنین یک محور به سمت ملائانی منشعب می شود.

3- محور اهواز - رامهرمز - باغملک - ایذه - دهدز

این محور از مرکز استان آغاز و پس از عبور از شهرستان های رامهرمز - باغملک - ایذه به سمت شهرستان شهرکرد امتداد می یابد و ضمن تأمین دسترسی بخشی از مراکز جمعیتی شمال شرقی منطقه، ارتباط دهنده شهرستان های ایذه،

باغملک و رامهرمز با مرکز استان می باشد. از این محور همچنین 2 محور (غیزانیه - هفتگل) و (رامهرمز - جازان) منشعب می شود که تأمین کننده دسترسی شهرهای هفتگل و جازان است.

4- محور خودورق - شادگان - دارخوین

این محور نیز تأمین کننده ارتباط شهر شادگان با مرکز و بنادر جنوبی استان است.

پ) شبکه راه های روستایی

اگر چه محورهای واقع در قسمتهای الف و ب در مسیر خود به صورت مستقیم و یا با دسترسی هایی کوتاه ، تعداد زیادی از مراکز جمعیتی (روستایی) را تحت پوشش قرار می دهند ، اما تعداد زیادی از روستاهای ناحیه از این مزیت برخوردار نبوده و ارتباطات آنها با کانون های اصلی شهری از طریق شبکه های اصلی روستایی صورت می گیرد.

1 - محور اندیمشک - دشت عباس - سه راهی مومیان - دهلران

این محور که از اندیمشک به سمت غرب کشیده شده ، وارد استان لرستان شده و با عبور از دهلران به سمت مهران واقع در لبه مرزی عراق امتداد می یابد. این محور علاوه بر ایجاد ارتباط با منطقه استان لرستان ، دارای عملکرد درون استانی بوده و ارتباط مراکز جمعیتی شمال غربی را با درون منطقه برقرار می نماید.

2- محور اهواز - شمرز - مصلح - مشارع - خرمشهر

این محور که در منطقه اهواز - آبادان - خرمشهر - اهواز و مابین دو محور اصلی اهواز - آبادان و اهواز - خرمشهر واقع شده ، تأمین کننده دسترسی نقاط جمعیتی واقع در این محدوده است.

3- شوشتر - شوش

این محور با اتصال به دو محور دزفول - اهواز و اندیمشک - اهواز عامل برقراری ارتباط بخشی از مراکز جمعیتی واقع در این حلقه با راه های اصلی استان است.

محور فوق در ادامه با اتصال به دو حلقه ارتباطی (شوشتر - آب گنجی - بند قیر - شوشتر و شوشتر - مسجدسلیمان - هفتگل - حلقه کوک - آب گنجی - مسجد سلیمان) شبکه ای را تشکیل می دهند که به وسیله راه های متصله به آنها ، دسترسی مناطق روستایی شرق منطقه تأمین می شود.

4- محور دزفول - لالی - شوستر - دزفول

این حلقه که بخشی از آن را محور اصلی دزفول - اهواز تشکیل داده است ، تأمین کننده دسترسی مراکز جمعیتی شمال شرقی منطقه و تأمین کننده دسترسی مرکز شهرستان لالی به مرکز استان است. همچنین در این حلقه، حلقه ارتباطی شوستر، دشت بزرگ، گتوند - شوستر واقع شده که تأمین کننده ارتباط شهر گتوند در شهرستان شوستر است.

5- محور امیدیه - میدان جعفر - بهبهان

این محور نیز متصل کننده مراکز شهرستان های امیدیه و بهبهان است. از این محور نیز یک محور به سمت آغاچاری منشعب می شود که در ادامه به محور جایزان بهبهان متصل می شود و یک محور نیز به سمت هندیجان منشعب می گردد که در مسیر خود به 2 شاخه تقسیم می شود که یک شاخه به بندر ماهشهر منتهی شده و شاخه بعدی نیز بعد از هندیجان ، دو شاخه می شود که یک شاخه آن به سمت بندر دیلم در استان بوشهر امتداد می یابد و شاخه بعدی به سمت نوار ساحلی استان امتداد می یابد.

در قسمت شرقی و جنوب شرقی استان حلقه ارتباطی (رامهرمز- شرفه - امیدیه - داربهاره - سردشت - بهبهان - جایزان - سلطان آباد - رامهرمز) تأمین کننده اصلی دسترسی مراکز جمعیتی این محدوده به شمار رفته و سایر محورهای فرعی نیز با اتصال به این حلقه عمل می نمایند.

ت) راه های مرزی و ساحلی

1) مرزی

استان خوزستان تنها در شرق با کشور عراق همسایه است. جاده های مرزی احداث شده در شرق استان از نظم هندسی نسبتاً قابل توجهی برخوردار بوده و عموماً به شبکه جاده ای مدون استانی اتصال یافته است. این جاده ها ضمن حفظ عملکرد نظامی - امنیتی خود، ارتباط مراکز جمعیتی واقع در نزدیکی نوار مرزی را با درون استان برقرار می نمایند.

2) ساحلی

در نوار ساحلی استان نیز از شهر آبادان محورهایی به سمت مینو شهر و اروند کنار منشعب می شود که برقرار کننده ارتباطات مراکز جمعیتی واقع در نوار ساحلی شهرستان آبادان به شمار می روند. از بندر ماهشهر نیز یک محور به سمت هندیجان منشعب می گردد که در ادامه به 2 شاخه تقسیم شده و یک شاخه به سمت بندر دیلم در شهرستان بوشهر و شاخه دیگر به سمت چتله امتداد می یابد.

* ساختار کلان شبکه ارتباطی جاده ای در استان

ورای نکات کمی و کیفی شبکه ارتباطات جاده ای که در بخشهای قبل بدان اشاره شد و تقسیم بندی محورها، در این بخش تلاش می شود، ساختار کلان شبکه ارتباطات جاده ای در استان مورد ارزیابی قرار گیرد.

الف) محوره های ارتباطی شمال - جنوب

- محور پل دختر - اندیمشک - اهواز - خرمشهر

- محور پل دختر - اندیمشک - دزفول - شوشتر - اهواز - آبادان

این محورها که از شمال تا جنوب استان کشیده شده اند ، به موازات هم ارتباط مناطق شمالی را با مرکز و جنوب استان برقرار کرده و نقش به سزایی در ترانزیت کالا از بنادر جنوبی بر عهده داشته و ستون فقرات ارتباط جاده ای منطقه را تشکیل داده اند.

ب) محورهای ارتباط شرقی - غربی

- محور اهواز - رامهرمز - باغملک - ایذه - دهدز - شهرضا - اصفهان

- محور آبادان - بندر ماهشهر - امیدیه - بهبهان - گچساران - شیراز

این محورهای ارتباط شرقی - غربی که به ترتیب در بخشهای میانی و جنوبی استان قرار گرفته اند، در ساختار شبکه جاده ای منطقه از اهمیت زیادی برخوردارند و اتصال دهنده بنادر بین المللی استان با مناطق شرقی و شمال شرقی کشورند.

۱-۱-۴-۲-ارتباطات

* پست

در سال ۸۳ استان خوزستان مجموعاً دارای ۱۶ اداره کل و اداره پست، ۴۳ دفتر پست شهری ۴۰۰ دفتر پست روستایی و ۷۵ نمایندگی پستی فعال بوده است. همچنین استان دارای سرویس های خدماتی پیشتاز، خدمات خودرویی، پست مالی و پست تصویری و پست تلفنی است.

جدول شماره ۴-۶ نشان دهنده وضعیت واحدهای پستی مورد بهره برداری به تفکیک شهرستان های استان است. همانگونه که در جدول مشاهده می گردد، شهرستان اهواز از نظر ارائه خدمات پستی بالاترین رتبه را در استان دارا است. پس از آن شهرستان های بندر ماهشهر و دزفول در رتبه های بعدی قرار دارند.

جدول شماره (۱-۴-۶): وضعیت واحدهای پستی مورد بهره برداری استان خوزستان در پایان سال

۱۳۸۳

شهرستان	اداره کل و اداره	دفتر پست		نمایندگی پستی	دفتر پست و مخابرات روستایی	آژانس شهری	ضرورت پست		سایر دفاتر ارتباطی
		شهری	روستایی				شهری	روستایی	
استان	۱۶	۴۳	۴۰	۷۵	-	۱۳	۴۵۴	۷۹	۱۰۹
آبادان	۱	۳	۳	۳	-	-	۳۶	۵	۹
امیدیه	۱	۱	۳	-	-	-	۱۴	۳	۲
اندیمشک	۱	۱	۲	۱۰	-	-	۱۵	۳	۵
اهواز	۱	۱۵	۵	۱۹	-	۶	۱۰۶	۴	۲۷

۳	۷	۲۲	-	-	۱۱	۲	۱	۱	ایذه
۳	۳	۷	-	-	۶	۲	-	۱	باغملک
۴	۲	۸۰	۳	-	۲	-	۶	۱	بندر ماهشهر
۸	۴	۱۷	۲	-	۵	۲	۳	۱	بهبهان
۴	-	۱۴	۱	-	-	-	۱	۱	خرمشهر
۱۱	۱۱	۲۱	-	-	۶	۵	۴	۱	دزفول
۵	۱۱	۲۹	-	-	-	۳	۲	۱	دشت آزادگان
۷	۱	۱۸	-	-	-	۱	۲	۱	رامهرمز
۲	۳	۷	-	-	۵	۳	-	۱	شادگان
۳	۱۳	۲۲	-	-	-	۳	۱	۱	شوش
۷	۴	۲۰	-	-	۴	۳	۲	۱	شوشتر
۹	۵	۲۶	۱	-	۴	۳	۱	۱	مسجد سلیمان
-	-	-	-	-	-	-	-	-	لالی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	هندیجان

ماخذ: اداره کل پست استان خوزستان

همچنین به لحاظ انواع خدمات پستی ، استان دارای ۱۸۴ واحد پست پیشتاز، ۸۳ واحد خدمات خودرویی ، ۵۶ واحد پست تصویری، ۱ واحد پست تلفنی و ۱۹۷ واحد ارائه دهنده سایر خدمات پستی بوده است. در این زمینه نیز شهرستان اهواز به لحاظ داشتن بیشترین واحدهای ارائه دهنده خدمات ، دارای رتبه اول و شهرستان های دزفول، مسجدسلیمان، بهبهان، و ایذه در رتبه های بعدی قرار داشته اند. جدول بعدی نشان دهنده وضعیت واحدهای پستی ارائه دهنده خدمات به تفکیک شهرستان های منطقه است.

جدول شماره (۱-۴-۷): وضعیت واحدهای پستی ارائه دهنده انواع خدمات پستی در استان خوزستان

شهرستان	پست پیشتاز	خدمات خودرویی	پست مالی	پست تصویری	پست تلفنی	سایر خدمات
استان	۱۸۴	۸۳	-	۵۶	۱	۳۱۸
آبادان	۱۰	۱	-	-	-	۱۰
امیدیه	۶	۱	-	۳	-	۶
اندیمشک	۷	۷	-	۱	-	۷
اهواز	۴۶	۱۱	-	۲	۱	۱۹۷
ایذه	۱۶	۱	-	۳	-	۵
باغملک	۷	۱	-	۱	-	۴
بندر ماهشهر	۱۰	۵	-	۱	-	۱۰
بهبهان	۱۴	۱۰	-	۴	-	۱۴
خرمشهر	۶	۱	-	۲	-	۶
دزفول	۱۶	۱۱	-	۱۱	-	۱۶
دشت آزادگان	۷	۲	-	۷	-	۷
رامهرمز	۸	۶	-	۲	-	۸
شادگان	۳	۲	-	۳	-	۳
شوش	۷	۶	-	۶	-	۷
شوشتر	۸	۵	-	۲	-	۵
مسجد سلیمان	۱۳	۱۳	-	۸	-	۱۳
لالی	-	-	-	-	-	-
هندیجان	-	-	-	-	-	-

ماخذ: اداره کل پست استان خوزستان

حجم مرسولات پستی داخلی وارده به استان در سال ۸۳، معادل ۱۵۰۴۷۸۸۱ مرسوله بوده که از این حجم ۸۵ درصد را نامه، ۱۲/۷ درصد را مطبوعات، ۱/۳۹ درصد را بسته های کوچک و ۰/۶ درصد را امانات تشکیل می داده اند. حجم مرسولات پستی صادر شده معادل ۱۳۶۶۶۶۵۵ مرسوله بوده که ۹۰ درصد آن را نامه، ۸/۴ درصد را مطبوعات، ۱ درصد را بسته های کوچک تشکیل می داده اند.

حجم مرسولات پستی وارد شده از مبادی خارج از کشور به استان معادل ۵۱۸۵۷۷ مرسوله و حجم مرسولات پستی صادر شده نیز معادل ۳۶۵۶۲ مرسوله بوده است.

بررسی سهم شهرستان ها در مرسولات پستی وارده و صادره ، نشان از بالا بودن حجم مرسولات وارده و صادره در شهرستان اهواز در رتبه اول و بندر ماهشهر، آبادان و دزفول در رتبه های بعدی دارد.

* مخابرات

در سال ۱۳۸۳ استان خوزستان دارای ۱۰۹۱۴ کانال خودکار بین شهری، ۲۷۱ کانال بین المللی خروجی و ۲۴۱ کانال بین المللی ورودی بوده است.

تا پایان سال ۸۲ سهم کانالهای خودکار بین شهری استان از کشور، معادل ۲/۲۶ درصد بوده است.

تعداد کانالهای خودکار بین شهری استان ، طی سالهای ۷۵ تا ۸۳ از رشد متوسطی معادل سالانه ۱۲ درصد برخوردار بوده اند.

ضریب نفوذ تلفن همراه در منطقه به ازای هر ۱۰۰ نفر معادل ۹/۹۶ درصد بوده است. استان در سال ۸۳ دارای ۸۶۷۰۰۹ شماره تلفن منصوبه و ۷۰۵۷۱۵ شماره تلفن مشغول به کار و ۲۵۷۳۴۰ خط تلفن همراه بوده است ، که در سال ۸۴ به ترتیب با رشدی معادل ۳/۹ و ۱۷/۷ استان دارای ۷۶۶۰۲۱ شماره تلفن ثابت مشغول به کار و ۴۳۱۲۹۹ تلفن همراه بوده است.

تعداد تلفن های ثابت استان طی سالهای ۷۵ تا ۸۳ از رشدی فزاینده برخوردار بوده اند ، به گونه ای که تعداد تلفن های منصوبه از رشدی معادل ۱۱/۲ درصد و تعداد تلفن های مشغول به کار از رشدی معادل ۱۰/۲۷ درصد برخوردار بوده اند.

تعداد خطوط تلفن همراه منطقه نیز از سال ۷۹ تا ۸۳ رشدی فزاینده داشته و سالیانه به طور متوسط رشدی معادل ۴۷ درصد برخوردار بوده است و مجموعاً ۴۷ شهر در منطقه از امکانات استفاده از تلفن همراه برخوردار بوده اند. از کل تلفن های ثابت مشغول به کار و در سطح استان ، ۷۳/۳ درصد مربوط به واحدهای مسکونی، ۵ درصد مربوط به واحدهای تجاری و صنعتی، ۳/۲ درصد مربوط به واحدهای دولتی بوده است.

طی سالهای ۷۹ الی ۸۳ تعداد تلفن های مشغول به کار در واحدهای مسکونی از رشدی معادل ۱۱/۷ درصد، واحدهای تجاری و صنعتی از رشدی معادل ۷ درصد و واحدهای دولتی از رشدی معادل ۸ درصد برخوردار بوده اند.

نسبت تلفن های مشغول به کار در استان نسبت به کشور تا پایان سال ۸۲، معادل ۳/۷ درصد و همچنین سهم تلفن های همراه استان به کل کشور، ۵/۱۵ درصد بوده است.

جدول شماره (۱-۴-۸) نشان دهنده وضعیت تلفن های ثابت و همراه استان به تفکیک شهرستان ها است.

جدول شماره (۱-۴-۸): وضعیت تلفن های ثابت و همراه استان خوزستان به تفکیک شهرستان ها

در سال ۸۳

تلفن همراه	تلفن ثابت					شهرستان
	تلفن مشغول به کار (مشترکین)				تلفن منصوبه	
	واحد دولتی	واحد تجاری و صنعتی	واحد مسکونی	جمع		
۲۵۷۳۴۰	۲۷۳۴۱	۴۲۷۱۱	۶۳۵۶۶۳	۷۰۵۷۱۵	۸۶۷۰۰۹	استان
۱۳۹۷۲	۴۷۸۲	۴۳۲۰	۴۵۰۰۵	۵۴۱۰۷	۶۳۴۷۰	آبادان
۲۷۶۵	۵۴۴	۶۶۳	۱۲۰۶۳	۱۳۲۷۰	۱۴۵۶۰	امیدیه
۴۴۴۵	۱۰۳۸	۲۴۲۴	۲۲۷۴۳	۲۶۲۰۵	۳۵۹۹۲	اندیمشک
۱۴۲۲۱۸	۷۷۲۴	۱۰۹۸۳	۲۴۲۵۶۵	۲۶۱۲۷۲	۳۱۰۷۳۲	اهواز
۲۶۱۹	۹۶۱	۱۵۷۷	۱۸۳۵۱	۲۰۸۸۹	۲۶۵۰۹	ایذه
۸۸۷	۲۵۲	۴۵۳	۸۳۴۰	۹۰۴۵	۱۲۱۰۴	باغملک
۲۱۴۴۸	۱۹۲۹	۲۷۴۲	۴۳۸۴۱	۴۸۵۱۲	۵۷۱۸۲	بندر ماهشهر
۱۰۱۷۰	۱۰۱۲	۲۱۴۴	۳۴۲۵۴	۳۷۴۱۰	۵۲۵۷۲	بهبهان
۳۷۹۳	۱۷۳۸	۴۰۵۴	۱۷۱۱۳	۲۲۹۰۵	۲۴۱۴۴	خرمشهر
۲۳۵۹۶	۲۰۲۷	۵۱۵۸	۶۵۳۸۱	۷۲۵۶۶	۸۵۸۳۶	دزفول
۳۴۳۰	۸۵۳	۴۲۰	۱۲۱۸۷	۱۳۴۶۰	۱۸۶۷۶	دشت آزادگان
۴۷۴۸	۱۰۲۳	۲۱۴۸	۲۱۱۵۴	۲۴۳۲۴	۳۱۵۱۵	رامهرمز

۲۲۲۰	۵۵۹	۹۱۶	۱۰۳۸۰	۱۱۸۵۵	۱۴۹۵۹	شادگان
۴۶۵۵	۸۴۴	۹۵۸	۲۳۰۸۶	۲۴۸۸۸	۳۵۵۸۸	شوش
۱۰۶۸۱	۹۷۸	۲۰۹۸	۳۰۵۶۷	۳۳۶۴۳	۴۶۴۶۸	شوشتر
۴۳۲۲	۶۹۶	۱۱۴۷	۲۰۰۰۹	۲۱۸۵۲	۳۷۳۸۰	مسجد سلیمان
-	۱۱۵	۴۰	۳۱۶۸	۳۳۲۳	۲۸۸۶	لالی
۱۳۸۱	۲۶۷	۴۶۶	۵۴۵۶	۶۱۸۹	۶۵۳۶	هندیجان

ماخذ: سالنامه آماری استان خوزستان سال ۱۳۸۳

بررسی چگونگی پراکنش تلفن های ثابت و همراه در منطقه به تفکیک شهرستان ها ، حاکی از تمرکز این امکانات در شهرستان اهواز در مرتبه اول و شهرستان های دزفول، آبادان، ماهشهر، بهبهان و شوشتر است.

کمترین سهم از این امکانات در منطقه نیز از آن شهرستان لالی و هندیجان است.

تعداد تلفن های همگانی مشغول به کار در استان در سال ۱۳۸۳ ، معادل ۵۳۰۱ تلفن همگانی شهری و ۲۵۰۳ تلفن راه دور و همچنین ۲۴۴۹ نقطه روستایی دارای ارتباط تلفنی بوده است. که تعداد روستاها در سال ۸۴ به ۲۵۸۸ روستا ارتقاء یافته و رشدی معادل ۵/۲ درصد داشته است.

تا پایان سال ۸۲ سهم استان از کل تلفن های همگانی موجود در سطح کشور، معادل ۴ درصد بوده است. تعداد تلفن های همگانی استان به ازای هر ۱۰۰۰ شماره تلفن ثابت مشغول به کار، معادل ۱۲/۸۷ دستگاه بوده است.

تعداد تلفن های همگانی شهری استان طی سالهای ۷۵ الی ۸۳ ، از رشدی معادل ۳/۲ درصد در سال و تلفن های راه دور از رشدی معادل ۱۶/۵ درصد در سال و نقاط روستایی دارای ارتباط تلفنی از رشدی معادل ۱۸/۷ درصد در سال برخوردار بوده اند.

به عبارت دیگر، وضعیت استان به لحاظ امکان استفاده از تلفن های همگانی بهبود یافته است.

بررسی پراکنش تلفن های همگانی استان، نشان از تمرکز این امکان در شهرستان اهواز در مرتبه اول و شهرستان های دزفول، آبادان، بهبهان، ماهشهر و رامهرمز در مرتبه بعدی دارد.

جدول بعدی نشان دهنده وضعیت تلفن های همگانی مشغول به کار در استان است.

جدول شماره (۱-۴-۹): وضعیت تلفن های همگانی مشغول به کار و نقاط روستایی دارای ارتباط تلفنی استان

خوزستان در سال ۸۳

نقاط روستایی دارای ارتباط تلفنی	تلفن همگانی مشغول به کار		شهرستان
	راه دور	شهری	
۲۴۴۹	۲۵۰۳	۵۳۰۱	استان
۶۵	۳۴۵	۳۵۳	آبادان
۶۴	۵۹	۹۸	امیدیه
۸۸	۵۶	۲۱۲	اندیمشک
۳۲۴	۷۷۲	۲۱۰۳	اهواز
۲۲۶	۶۶	۱۲۸	ایذه
۱۴۹	۲۷	۲۷	باغملک
۴۷	۳۵۳	۱۶۳	بندر ماهشهر
۱۱۵	۱۱۳	۴۶۰	بهبهان
۵۸	۶۸	۱۶۲	خرمشهر
۱۱۳	۱۶۶	۵۵۵	دزفول
۱۲۹	۲۲	۴۸	دشت آزادگان
۲۷۶	۱۷۸	۲۳۲	رامهرمز
۱۵۵	۳۴	۹۸	شادگان
۱۸۰	۵۶	۱۱۱	شوش
۱۹۷	۱۱۲	۲۸۲	شوشتر
۱۸۷	۳۶	۲۱۹	مسجد سلیمان
۴۶	۱۵	۳	لالی
۳۰	۲۵	۴۷	هندیجان

ماخذ: اداره کل مخابرات استان خوزستان

* وسایل ارتباط جمعی

رادیو و تلویزیون

در سال ۸۴ استان دارای ۱۴ ایستگاه رادیویی بوده و ۲ فرستنده شبکه سراسری، ۱ فرستنده شبکه استانی و ۳ فرستنده شبکه برون مرزی بوده است.

تعداد ایستگاه های تلویزیونی استان ، معادل ۱۲۴ ایستگاه بوده که نسبت به سال ۷۵ رشدی فزاینده داشته و از رشدی معادل ۱۳/۲ درصدی در سال برخوردار بوده اند. همچنین استان مجموعاً دارای ۳۰۴ فرستنده اصلی بوده که نسبت به سال ۷۵ از نرخ رشدی معادل ۱۹/۵ درصد برخوردار بوده است. از ۳۰۴ فرستنده اصلی استان ۱۱۲ فرستنده شبکه اول، ۶۱ فرستنده شبکه دوم و ۷۶ فرستنده شبکه سوم، ۳۵ فرستنده شبکه چهارم، ۱۷ فرستنده شبکه پنجم و ۳ فرستنده شبکه خبر را پوشش می داده اند. در سال ۸۳ همچنین استان دارای ۱۴ ایستگاه اف ام با ۴۵ فرستنده اصلی بوده است.

۱-۱-۳-۴-۱-۱- انرژی

میزان تولید و مصرف انرژی و روند تحولات آن از شاخص های اساسی تعیین درجه توسعه یافتگی هر منطقه به شمار می رود. اگرچه برنامه ریزی در زمینه های تولید و انتقال انرژی در سطح کلان و ملی صورت می پذیرد و بررسی وضعیت منطقه به این لحاظ نمی تواند منتج به برنامه ریزی جهت رفع مشکلات گردد، اما می تواند تصویر روشنی از کم و کاست و امکانات منطقه ارائه دهد.

* فرآورده های نفتی

نفتخیزبودن منطقه و حجم بالای ذخایر آن سبب شده بخش عمده نفت و گاز کشور از میادین نفتی واقع در استان استخراج گردد. لذا استان از این نظر، جایگاه ویژه ای در کل کشور داراست.

اولین چاه اکتشافی و قابل بهره برداری نفت در استان در سال ۱۲۸۷ هجری شمسی در منطقه مسجد سلیمان حفر گردید و عملیات استحصال نفت و فرآورده های آن در منطقه آغاز گردید. از نفتخیزترین مناطق استان می توان به اهواز، مارون، کوپال، منصوری، آب تیمور، نفت سفید، مسجدسلیمان، لالی، آغاچاری، کرنج، پارسی، پایدار، شادگان، رامشیر، هفتگل، قلعه نار، لب سفید، کارون، پرسپاه، زیلایی و رامین اشاره کرد.

مجتمع پالایشگاهی آبادان که از بزرگترین و قدیمی ترین پالایشگاه های کشور به شمار می رود در سال ۱۲۹۲ هجری شمسی با ظرفیت ۱۲۰ هزار تن در سال مورد بهره برداری قرار گرفت. بر اساس اطلاعات موجود بیش از ۵۰ درصد از کل تولید مناطق نفتخیز کشور مربوط به استان خوزستان بوده و این استان به لحاظ تولید نفت خام و فرآورده های نفتی، رتبه نخست را دارا بوده است.

الف) روند تحول مصرف فرآورده های نفتی در استان

- بنزین

مصرف بنزین در استان طی سالهای ۷۵ تا ۸۳، بیشترین رشد مصرف سالانه را نسبت به سایر فرآورده های نفتی داشته است. مصرف این فرآورده در استان در سال ۱۳۸۳، معادل ۱۱۸۱۳۰۱ مترمکعب بوده که این حجم طی سالهای ۷۵ تا ۸۳ به طور متوسط از رشدی معادل ۷/۹۴ درصد برخوردار بوده است. سرانه مصرف بنزین در استان معادل ۳۱۵ لیتر بوده که بالا بودن میزان آن نسبت به سرانه کشور، به دلیل عبور محورهای ترانزیت شمالی - جنوبی متصل به بنادر جنوبی است.

بررسی حجم مصرف بنزین به تفکیک شهرستان های منطقه، حاکی از بالا بودن حجم مصرف در شهرستان های اهواز و دزفول (با داشتن ۳۷ درصد از مصرف) در رتبه اول و شهرستان های ماهشهر، آبادان، شوشتر و شوش در مرتبه های بعدی است. حجم بالای عبور محورهای اصلی شمالی - جنوبی و ترانزیت کالا از این مناطق سبب بالا بودن حجم مصرف در این مناطق شده است.

- نفت گاز

حجم مصرف این فرآورده در سال ۸۳ معادل ۱۵۷۵۹۷۷ مترمکعب بوده که نسبت به سال ۷۵ میزان مصرف این فرآورده از رشدی فزاینده، معادل ۲/۷۹ درصد برخوردار بوده است. بالاترین سهم مصرفی میان شهرستان های استان، متعلق به شهرستان اهواز در رتبه اول و با اختلافی قابل توجه، از آن شهرستان های بندر ماهشهر، اندیمشک، شوشتر و دزفول است. سرانه مصرف استان بالاتر از سرانه مصرف کل کشور است.

- نفت کوره

مصرف نفت کوره در استان خوزستان در سال ۸۳ معادل ۶۰۵۳۸۶ مترمکعب بوده است. طی سالهای ۷۵ تا ۸۳ مصرف این فرآورده از رشدی فزاینده، معادل ۵/۷ درصد برخوردار بوده و از ۳۸۸۳۹۲ متر مکعب به ۶۰۵۳۸۶ متر مکعب در

سال ۸۳، ارتقاء یافته است. بالاترین سهم مصرفی بین شهرستان های استان، متعلق به شهرستان اهواز با اختصاص ۷۶/۵ درصد از حجم مصرف است که با سهم مصرفی سایر شهرستان ها تفاوت عمده ای دارد. پس از این شهرستان، به لحاظ حجم مصرف شهرستان های شوشتر، بندر ماهشهر و دزفول در رتبه های بعدی قرار داشتند.

- گاز مایع

مصرف این فرآورده طی سالهای ۷۵ تا ۸۳، از رشدی معادل ۰/۵۴ درصد برخوردار بوده، به طوری که میزان مصرف آن از ۱۴۰۸۶۷ مترمکعب در سال ۷۵ به ۱۴۷۰۹۳ مترمکعب در سال ۸۳ ارتقاء یافته است. اما به طور کلی می توان گفت طی سالها میزان مصرف این فرآورده در استان از روندی ثابت برخوردار بوده است. بالاترین سهم مصرفی بین شهرستان های استان، متعلق به شهرستان اهواز با داشتن سهم ۲۸ درصدی از کل مصرف است. پس از آن شهرستان های بندر ماهشهر و دزفول بیشترین حجم مصرف را دارا بوده اند.

جدول شماره (۱-۴-۱۰) - مصرف انواع فرآورده های نفتی (واحد مترمکعب)

شهرستان	گاز مایع (تن)	سوخته های هواپیما (مترمکعب)	قییر (کیلو)	سایر فرآورده ها (لیتر)	نفت گاز	نفت کوره	روغنهای موتور و صنعتی	بنزین	نفت سفید
استان	۱۴۷۰۹۲	۳۶۲۶۲	۹۱۴۵۲۴۷۰	۳۹۷۹۵	۱۵۷۵۹۷۷	۶۰۵۳۸۶	۴۲	۱۱۸۱۳۰۱	۹۵۹۷۱
آبادان	۲۲۸۹۴	۵۹۷۶	۱۰۰۷۷۷۰۰	۳۹۷۹۵	۶۳۸۸۹	۳۳۶	۳۹	۶۶۷۰۱	۲۵۰۰
امیدیه	-	۱۵۸۲	۱۸۱۲۳۶۰	-	۴۴۵۳۴	۴۸۹	-	۳۷۰۸۲	۱۱۵۲
اندیمشک	۹۰۰۰	-	۶۹۲۰۴۲۰	-	۱۱۵۹۲۲	۱۰۴۳	-	۴۳۸۶۸	۹۰۸۷
اهواز	۴۱۰۰۰	۲۲۳۸۰	۲۶۵۳۸۶۵۰	-	۵۵۳۳۲۲	۴۶۳۱۶۱	-	۴۳۶۸۴۵	۱۲۷۶۸
ایذه	۳۰۰۰	-	۱۸۴۶۱۳۰	-	۱۵۸۴۱	۳۲۰۱	-	۲۵۹۳۴	۴۶۳۰
باغملک	۳۰۰۰	-	-	-	۳۰۸۱۰	-	-	۱۷۰۱۸	۶۷۱۴
بندر ماهشهر	۱۹۶۴۹	۵۵۷۱	۱۰۰۱۹۳۹۰	-	۱۵۲۴۵۱	۲۷۸۵۷	۳	۸۷۱۲۶	۳۳۹۸
بهبهان	۲۰۰۰	-	۵۳۰۲۹۰۰	-	۶۵۸۴۳	۷۲۰۳	-	۵۶۵۲۷	۷۶۸۰

۱۲۷۴	۴۱۵۶۹	-	۳۷۰۶	۵۱۳۸۲	-	۲۳۱۰۰۰۰	-	۴۳۰۳	خرمشهر
۱۹۸۶۱	۱۰۹۵۶۲	-	۲۵۶۱۳	۹۷۰۵۶	-	۷۹۳۴۸۸۰	۵۹	۱۷۰۰۰	دزفول
۲۳۲۹	۳۲۲۶۵	-	-	۴۶۹۵۰	-	۹۶۵۳۳۰	-	۸۰۰۰	دشت آزادگان
۴۰۹۰	۳۷۴۴۵	-	۸۶۲۹	۶۷۷۳۰	-	۱۴۰۴۷۴۹۰	-	۴۰۰۰	رامهرمز
۷۵۲	۲۹۰۸۸	-	-	۴۰۲۹۳	-	۶۰۹۷۹۰	-	۱۲۴۷	شادگان
۴۰۲۱	۴۸۲۰۲	-	۱۲۶۱۳	۶۸۱۸۳	-	-	-	۵۰۰۰	شوش
۷۰۵۵	۵۹۳۵۷	-	۵۱۵۳۵	۱۱۱۳۳۴	-	۲۱۷۱۴۶	-	۳۰۰۰	شوشتر
۵۶۱۷	۳۷۷۹۶	-	-	۳۲۵۷۷	-	۶۲۰۲۷۰	۶۹۴	۳۰۰۰	مسجد سلیمان
۱۷۵۷	۳۳۴۰	-	-	۲۷۰۶	-	-	-	۱۰۰۰	لالی
۱۲۸۶	۱۱۵۷۶	-	-	۱۵۱۵۴	-	۲۷۵۶۰۰	-	-	هندیجان

ماخذ: شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی ایران - منطقه خوزستان

مخازن و جایگاه های فروش

استان در سال ۸۳ دارای ۴۱۷ مخزن مواد سوختی با ظرفیتی معادل ۱۸۹۷۹ هزار لیتر بوده است. پراکنش این مخازن به تفکیک شهرستان ها ، مخازن شهرستان اهواز (۸۶ مخزن) در مرتبه اول و با اختلافی قابل توجه در شهرستان های بندر ماهشهر (۴۸ مخزن)، آبادان (۳۶ مخزن)، اندیمشک (۳۴ مخزن)، دزفول (۳۱ مخزن) است. جدول شماره ۱۱-۴ نشان دهنده وضعیت مخازن و جایگاه های فروش مواد سوختی در منطقه است.

تعداد جایگاه های فروش مواد سوختی در منطقه معادل ۱۱۱ جایگاه است ، که ۱۶ واحد آن تحت مدیریت دولتی بوده و ۹۵ جایگاه نیز دارای مدیریت خصوصی است.

این جایگاه ها دارای ۴۵۱ پمپ بنزین، ۲۹۵ پمپ گاز و ۹۸ پمپ نفت سفید هستند . بررسی پراکنش جایگاه ها در سطح منطقه ، نشان دهنده تراکم آنها در شهرستان اهواز در مرتبه اول و شهرستان های دزفول، آبادان، بندر ماهشهر و اندیمشک در مرتبه بعدی است. عبور محورهایی با عملکرد فرامنطقه ای از این مناطق ، دلیل بروز این تمرکز به شمار می رود. همچنین در منطقه ۴۶۵ شعبه فروش نفت مشغول به فعالیت بوده اند.

جدول شماره (۱-۴-۱۱) - تعداد مخازن و جایگاه های فروش مواد سوختی سال ۱۳۸۳

تعداد شعب فروش نفت	تعداد پمپ			تعداد جایگاه			مخازن مواد سوختی		شهرستان
	نفت سفید	نفت گاز	بنزین	خصوصی	دولتی	جمع	ظرفیت (هزار لیتر)	تعداد	
۴۶۵	۹۸	۲۹۵	۴۵۱	۹۵	۱۶	۱۱۱	۱۸۹۷۹	۴۱۷	استان
۱	۵	۱۸	۳۶	۷	۲	۹	۱۴۰۴	۳۶	آبادان
-	۴	۱۴	۱۹	۴	۲	۶	۱۰۲۳	۲۶	امیدیه
۳۳	۶	۳۰	۲۳	۶	۱	۷	۱۶۹۷	۳۴	اندیمشک
۹۸	۲۱	۵۳	۱۶۰	۲۳	۵	۲۸	۴۰۶۴	۸۶	اهواز
۴۰	۷	۱۶	۱۰	۴	-	۴	۴۷۷	۱۱	ایذه
۲۴	۳	۹	۴	۲	-	۲	۲۷۸	۶	باغملک
۱	۴	۲۵	۲۶	۸	-	۸	۱۹۹۸	۴۸	بندر ماهشهر
۴۷	۸	۱۴	۲۴	۴	۱	۵	۶۹۳	۱۵	بهبهان
۱	۲	۶	۸	۳	-	۳	۳۷۶	۹	خرمشهر
۷۱	۲	۱۶	۴۴	۹	۲	۱۱	۱۳۹۲	۳۱	دزفول
۴	۸	۱۹	۱۰	۴	-	۴	۷۶۵	۱۷	دشت آزادگان
۴۴	۲	۱۶	۱۵	۴	۱	۵	۸۷۱	۱۹	رامهرمز
-	۲	۱۳	۱۰	۳	-	۳	۷۵۹	۱۵	شادگان
۱۰	۷	۲۴	۱۶	۵	-	۵	۸۴۴	۱۹	شوش

۳۸	۹	۱۸	۲۴	۴	۱	۵	۱۲۵۴	۲۴	شوشتر
۴۰	۵	۱۱	۱۷	۳	۱	۴	۷۳۹	۱۴	مسجد سلیمان
۱۳	۲	۳	۲	۱	-	۱	۱۴۴	۳	لالی
-	۱	۵	۴	۱	-	۱	۲۰۱	۴	هندیجان

ماخذ: شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی ایران منطقه خوزستان

اولین پالایشگاه گازی در منطقه در سال ۱۳۵۰ در بیدبلند (۳۴ کیلومتری غرب بهبهان) برای تصفیه گازهای همراه نفت از میادین نفتخیز جنوب با ظرفیت ۲۶ میلیون متر مکعب در روز به بهره برداری رسید. علاوه بر آن ، تأسیسات تولید نفت و گاز شامل واحدهای بهره برداری، کارخانجات گاز و گاز مایع، پالایشگاه های گاز مایع مارون و ماهشهر، تلمبه خانه های نفتخیز، کارخانه لوله سازی اهواز در استان خوزستان استقرار یافته اند که مهمترین آنها عبارتند از:

- تفکیک گازهای همراه نفت و ارسال نفت تولیدی به پالایشگاه های نفت تهران، آبادان و اصفهان (به منظور پالایش و تولید فرآورده های نفتی) یا به جزیره خارک (به منظور صدور به خارج از کشور)
- تصفیه گازهای ترش، تأمین گاز مورد نیاز مصارف داخلی (خانگی - صنعتی)
- ساخت لوله های مورد نیاز برای حمل نفت و گاز

سهم استان در تولید گاز کشور، معادل ۲۹ درصد بوده است. میزان تولید گاز غنی و سبک از میادین نفتی واقع در استان خوزستان در سال ۷۸ ، به ترتیب معادل ۹۱/۶ و ۵۲ میلیون متر مکعب در روز بوده است.

در سال ۸۳ تعداد شهرهای گازرسانی شده استان معادل ۲۱ شهر بوده که نسبت به سال ۷۵ تعداد شهرهای گازرسانی شده استان از رشدی معادل ۲/۷ درصد در سال برخوردار بوده اند.

تا پایان سال ، ۴۲۰۸۳ روستا از روستاهای استان گازرسانی شده اند که نسبت به سال ۷۵ تعداد روستاهای گازرسانی شده از رشدی معادل ۱۰/۴۲ درصد در سال برخوردار بوده اند.

تعداد انشعابات استان در سال ۸۳ معادل ۲۸۰۸۱۲ انشعاب بوده که ۹۹/۹ درصد آن را انشعابات خانگی و ۰/۰۲ درصد را انشعابات صنعتی تشکیل داده اند. تعداد انشعابات ایجاد شده در سال ۸۳ نسبت به سال ۷۵، از رشدی معادل ۱۱/۰۴ درصد برخوردار بوده اند.

تقریباً تمامی مراکز شهرستان های ناحیه به جز آبادان و مسجدسلیمان گازرسانی شده اند ، اما به تفکیک روستاها ، بیشترین تعداد روستاهای گازرسانی شده متعلق به شهرستان های امیدیه و رامهرمز بوده است.

بیشترین سهم از انشعابات ایجاد شده خانگی و تجاری در استان متعلق به شهرستان اهواز در مرتبه اول و پس از آن شهرستان های دزفول، بهبهان، ایذه، شوشتر، شوش و اندیمشک بوده است. بیشترین تعداد انشعابات صنعتی ایجاد شده در استان نیز متعلق به شهرستان اهواز است.

تعداد مصرف کنندگان گاز در استان در سال ۸۳ ، معادل ۲۸۰۷۱۸ مصرف کننده با حجم مصرفی معادل ۸۶۰۱۳۸۷۲۴۶ مترمکعب بوده است. از این تعداد مصرف کنندگان خانگی با سهمی معادل ۹۷/۹ درصد بیشترین تعداد را دارا بوده اند.

پس از این گروه ، مصرف کنندگان تجاری با داشتن سهمی معادل ۲/۱ درصد از مصرف کنندگان در رتبه بعدی قرار دارند.

تعداد مصرف کنندگان به تفکیک نوع، طی سالهای ۷۵ تا ۸۳ از رشدی فزاینده برخوردار بوده اند که به ترتیب ، مصرف کنندگان خانگی نرخ رشدی معادل ۱۰/۵ درصد ، مصرف کنندگان تجاری از نرخ رشدی معادل ۸/۴ درصد و مصرف کنندگان صنعتی ۸/۲۳ درصد برخوردار بوده اند. حجم مصرف در استان نیز طی سالهای ۷۵ تا ۸۳ نرخ رشدی فزاینده معادل ۱۱/۳۸ درصد داشته است. جدول شماره (۱-۴-۱۲) نشان دهنده وضعیت مصرف گاز طبیعی و انواع انشعابات در استان است.

جدول شماره (۱-۴-۱۲) - تعداد شهرها و روستاهای گازرسانی شده و تعداد انواع انشعاب، تعداد مصرف کننده و

مقدار گاز طبیعی

مصرف گاز طبیعی (مترمکعب)	تعداد مصرف کننده				تعداد انشعاب			تعداد روستاهای گازرسانی شده	تعداد شهرهای گازرسانی شده	شهر
	جمع	صنعتی	تجاری	خانگی	صنعتی	خانگی- تجاری	جمع			
۸۶۰۱۳۸۷۲۴۶	۲۸۰۷۱۸	۶۴	۵۸۴۹	۲۷۴۸۰۵	۶۴	۲۸۰۷۴۸	۲۸۰۸۱۲	۴۲	۲۱	استان
۹۸۲۱۴۷	۲۳۶۱	-	۵۰	۲۳۱۱	-	۲۳۶۱	۲۳۶۱	-	۱	آغاچاری
۵۰۳۸۹۱۹۵۳۸	۱۳۰۳۸۸	۳۶	۲۷۵۴	۱۲۷۵۹۸	۳۶	۱۳۰۳۵۲	۱۳۰۳۸۸	۴	۱	اهواز
۵۳۷۳۹۷۷۱	۱۱۱۰۱	۲	۲۰۸	۱۰۸۹۱	۲	۱۱۰۹۹	۱۱۱۰۱	-	۱	اندیمشک
۵۷۱۷۰۴۸۶	۶۷۰۰	۱	۱۰۶	۶۵۹۳	۱	۶۶۹۹	۶۷۰۰	۱۲	۱	امیدیه
۱۷۸۵۶۳۴۴۱	۱۶۶۹۵	۵	۴۵۴	۱۶۲۳۶	۵	۱۶۶۹۹	۱۶۷۰۴	۳	۱	ایذه
۹۱۳۲۴۶۲۳	۱۸۵۷۸	۲	۳۴۲	۱۸۲۳۴	۲	۱۸۶۰۹	۱۸۶۱۱	۳	۱	بهبهان
۵۷۶۷۴۸۴۶	۲۸۰۴	۱	۹۵	۲۷۰۸	۱	۲۸۰۸	۲۸۰۹	-	۱	باغلمک
۹۳۱۸۳۵	۱۰۶۴	-	۱۴	۱۰۵۰	-	۱۰۷۴	۱۰۷۴	-	۱	بندر امام
۳۰۶۹۱۷۴	۱۹۷۵	-	۴۶	۱۹۲۹	-	۱۹۷۵	۱۹۷۵	-	۱	حمیدیه
۴۶۴۳۳۴۷۳	۲۸۸۲۳	-	۳۴۸	۲۸۴۷۴	-	۲۸۸۲۵	۲۸۸۲۵	۱	۱	دزفول
۱۳۷۱۴۱۷۱۲	۱۰۱۷۵	۳	۲۵۸	۹۹۱۴	۳	۱۰۱۷۵	۱۰۱۷۸	۱۰	۱	رامهرمز
۱۹۸۶۲۹۷	۳۲۲۶	-	۸۳	۳۱۴۳	-	۳۲۲۷	۳۲۲۷	-	۱	رامشیر
۹۶۹۴۸۳۰	۶۴۹۲	-	۱۵۰	۶۳۴۲	-	۶۴۹۲	۶۴۹۲	۱	۱	سوسنگرد
۷۸۵۰۲۳۵	۴۴۱۹	-	۱۷۰	۴۲۴۹	-	۴۴۱۹	۴۴۱۹	۲	۱	شادگان
۱۳۵۸۴۰۰۷۶	۱۳۲۴۴	۲	۳۵۱	۱۲۸۹۱	۲	۱۳۳۶۳	۱۳۲۶۵	۲	۱	شوشتر
۸۴۵۴۸۶۸۷	۱۱۳۶۶	۶	۲۶۱	۱۱۰۹۹	-	۱۱۳۶۰	۱۱۳۶۶	۴	۱	شوش
۲۸۷۸۹۱۱	۹۸۱	-	۷	۹۷۴	۶	۹۸۱	۹۸۱	-	۱	قلعه تل
۳۶۸۹۹۴۰۴۰۵	۸۳۵۷	۶	۱۱۴	۸۲۳۷	-	۸۳۵۲	۸۳۵۸	-	۱	بندر ماهشهر
-	-	-	-	-	۶	-	-	-	-	آبادان

-	۹۱	-	-	۹۱	-	-	-	-	-	بستان
۲۶۵۱۷۵۹	۱۷۲۰	-	۳۶	۱۶۸۴	-	۹۱	۹۱	-	۱	دهدز
-	-	-	-	-	-	۱۷۲۱	۱۷۲۱	-	۱	هفتگل
۴۵۰۰۰	۱۵۹	-	۲	۱۵۷	-	-	-	-	-	هویزه
-	-	-	-	-	-	۱۶۶	۱۶۶	-	۱	میانکوه
-	-	-	-	۱۶۸۴	-	-	-	-	-	مسجد سلیمان

ماخذ: شرکت ملی گاز ایران - منطقه خوزستان

* انرژی الکتریکی

وجود منابع غنی نفت و گاز و فراوانی آبهای جاری ، جایگاه مناسبی را در صنعت برق برای استان فراهم کرده و جایگاه استان را در کشور متمایز ساخته است.

میزان تولید برق در استان در سال ۸۳ معادل ۲۴۴۰۱۵۸۲ مگاوات ساعت بوده است. بیشترین سهم از این تولید ، متعلق به موسسات تابع شرکت برق منطقه ای استان است. میزان تولید برق در استان طی سالهای ۷۵ تا ۸۳ از نرخ رشدی معادل ۷/۷۵ درصد برخوردار بوده است.

سهم سایر مؤسسات در تولید برق استان در این سال، معادل ۹۶۰۷۶۳۱ مگاوات ساعت بوده است. نیروگاه های فعال استان شامل ۲ واحد نیروگاه آبی و ۲ واحد نیروگاه حرارتی است. علاوه بر آن ، در کنار صنایع بزرگ مانند صنعت پتروشیمی و نفت و گاز ، در زمینه تولید انرژی الکتریکی هم استان سهم قابل ملاحظه ای دارد ، به طوری که تأسیسات پتروشیمی بندر امام خمینی دارای ۴ واحد توربین گازی ، هر یک به ظرفیت ۶۴ مگاوات است. سایر صنایع مانند پتروشیمی رازی دارای ۵ واحد گازی و یک واحد بخار به ظرفیت ۱۳ مگاوات هستند. همچنین پالایشگاه آبادان دارای ۳ واحد بخار و یک واحد گازی جمعاً به ظرفیت ۹ هزار مگاوات است. تأسیسات نفت مسجدسلیمان نیز دارای یک واحد گازی به ظرفیت ۹ مگاوات است.

جدول شماره (۱-۴-۱۳) - مشخصات نیروگاه های استان خوزستان و عملکرد آنها

نام نیروگاه	نوع نیروگاه	محل نصب	تاریخ بهره برداری	قدرت نصب شده (مگاوات)	نام موسسه
سد دز	آبی	اندیمشک	۱۳۴۲	۵۲۰	سازمان آب و برق
سد شهید عباسپور	آبی	مسجد سلیمان	۱۳۵۶	۱۰۰۰	سازمان آب و برق
زرگان (شهید مدحج) یک	بخاری	اهواز	۱۳۵۴	۱۴۵	سازمان آب و برق
زرگان (شهید مدحج) دو	بخاری	اهواز	۱۳۷۱	۱۴۵	سازمان آب و برق
زرگان (شهید مدحج) یک	گازی	اهواز	۱۳۵۶	۳۲	سازمان آب و برق
زرگان (شهید مدحج) دو	گازی	اهواز	۱۳۵۶	۳۲	سازمان آب و برق
زرگان (شهید مدحج) سه	گازی	اهواز	۱۳۵۶	۳۲	سازمان آب و برق
زرگان (شهید مدحج) چهار	گازی	اهواز	۱۳۷۷	۳۲	سازمان آب و برق
رامین (واحد یک)	بخاری	اهواز	۱۳۵۸	۳۱۵	شرکت مدیریت تولید برق
رامین (واحد دو)	بخاری	اهواز	۱۳۶۲	۳۱۵	شرکت مدیریت تولید برق
رامین (واحد سه)	بخاری	اهواز	۱۳۷۳	۳۱۵	شرکت مدیریت تولید برق
رامین (واحد چهار)	بخاری	اهواز	۱۳۷۴	۳۱۵	شرکت مدیریت تولید برق
رامین (واحد پنج)	بخاری	اهواز	۱۳۷۷	۳۱۵	شرکت مدیریت تولید برق

ماخذ: آمارنامه استان خوزستان

مشخصات نیروگاه های استان عبارتند از:

الف) نیروگاههای آبی

- **سد دز:** این سد در شمال شهرستان دزفول واقع شده و از سال ۱۳۴۱ مورد بهره برداری قرار گرفته است. این سد دارای ۸ مولد برق آبی با قدرتی معادل ۶۵ مگاوات است. در سال ۱۳۷۸، تولید خالص برق نیروگاه دز، معادل ۱۴۸۰۴۲۹ مگاوات ساعت بوده است.

- **سد شهید عباسپور (کارون):** این سد بر روی رودخانه کارون، در شهرستان مسجد سلیمان ساخته شده است. نیروگاه برق آبی سد دارای ۴ واحد با ظرفیت ۲۵۰ مگاوات تولید است. میزان تولید خالص این نیروگاه در سال ۷۸ معادل ۲۷۸۳۷۵۸ مگاوات ساعت بوده است.

ب) نیروگاههای حرارتی

- **نیروگاه رامین:** این نیروگاه در ۲۵ کیلومتری جاده اهواز - مسجد سلیمان قرار دارد. براساس برنامه ریزی وزارت نیرو، تاکنون ۵ واحد از این نیروگاه با قدرت نصب شده ۳۱۵ مگاوات مورد بهره برداری قرار گرفته است. حجم تولید این نیروگاه در سال ۷۸ معادل ۷۶۵۲۸۵۱ مگاوات ساعت بوده است.

- **نیروگاه زرگان:** این نیروگاه در ۵ کیلومتری جاده اهواز - مسجد سلیمان استقرار دارد. قدرت علمی نصب شده واحد بخار این نیروگاه که از دو واحد بخاری تشکیل گردیده، معادل ۲۹۰ مگاوات است. همچنین نیروگاه زرگان دارای ۳ واحد گازی با قدرت نصب شده هریک ۳۲ مگاوات می باشد.

جدول شماره (۱-۴-۱۴) - مشخصات نیروگاههای استان خوزستان و عملکرد آنها

سوخت مصرفی		تولید سال (۷۸ مگاوات ساعت)			حداکثر بار	نام نیروگاه
حجم مصرف شده گاز (هزار متر مکعب)	نوع	تولید خالص	مصرف داخلی نیروگاه	تولید کل	غیر همزمان (مگاوات)	
-	-	۱۴۸۰۴۲۹	۷۰۸۶	۱۴۸۷۵۱۵	۵۲۰	سد دز
-	-	۲۷۸۳۷۵۸	۷۶۱۲	۲۷۹۱۳۷	۱۰۰۰	سد شهید عباسپور
۴۰۱۶۶۰/۱/۱	-	۱۴۷۸۸۱۵	۱۱۴۴۵۸	۱۵۹۳۲۷۳	-	نیروگاه زرگان
۱۸۹۸۰۵/۷۵	گاز	۷۳۲۴۴۹	۲۶۷۷۴	۷۵۹۲۲۳	۱۴۵	زرگان یک بخار
۲۰۲۹۴۲/۷۵	گاز	۷۲۴۰۸۷	۸۷۶۸۴	۸۱۱۷۷۱	۱۴۵	زرگان دو بخار
۷۱۹۴/۴	گاز	۱۷۹۸۶	-	۱۷۹۸۶	۳۲	زرگان یک گاز
-	گاز	-	-	-	۳۲	زرگان دو گاز
۱۷۱۷/۲	گاز	۴۲۹۳	-	۴۲۹۳	۳۲	زرگان سه گاز
-	گاز	-	-	-	۳۲	زرگان چهار گاز
۱۸۵۲۷۳۵	-	۷۶۵۲۸۵۱	۴۰۲۵۲۲	۸۰۵۵۳۷۳	-	نیروگاه رامین
۴۰۶۴۹	گاز	۱۶۶۷۸۸	۹۹۴۸	۱۷۶۷۳۶	۲۹۰	رامین (واحد یک)
۳۰۰۸۱۳	گاز	۱۲۴۶۴۳۵	۶۱۴۴۹	۱۳۰۷۸۸۴	۲۸۰	رامین (واحد دو)
۴۷۶۶۳۰	گاز	۱۹۷۵۲۵۰	۹۷۰۵۴	۲۰۷۲۳۰۴	۳۰۰	رامین (واحد سه)
۴۹۶۸۶۶	گاز	۲۰۶۷۷۲۸	۹۲۵۶۰	۲۱۶۰۲۸۸	۲۹۰	رامین (واحد چهار)
۵۳۷۷۷۷	گاز	۲۱۹۶۶۵۰	۱۴۱۵۱۱	۲۳۳۸۱۶۱	۳۱۵	رامین (واحد پنج و شش)

ماخذ: پیشین

در سال ۱۳۸۳ تولید ناخالص نیروگاه ها معادل ۲۴۴۰۱۵۸۲ مگاوات ساعت بوده که ۷۵۴۲۰۶ مگاوات ساعت صرف مصرف داخلی نیروگاه ها شده و ۲۳۶۴۷۳۷۶ مگاوات ساعت تولید خالص نیروگاه ها بوده است.

میزان سوخت مصرفی این نیروگاه ها شامل ۵۶۴۷ هزار لیتر گازوئیل، ۲۳۸۵۳۵ هزار لیتر نفت کوره و ۳۴۲۵۳۹۱ هزار مترمکعب گاز طبیعی بوده است.

طول خطوط انتقال نیروی برق در استان معادل ۲۹۴۹ کیلومتر مدار و طول خطوط فوق توزیع نیروی برق در منطقه معادل ۳۰۹۱ کیلومتر مدار بوده است. همچنین ظرفیت پست های انتقال نیروی منطقه ، معادل ۹۰۲۱ مگا آمپر و ظرفیت پست های فوق توزیع معادل ۵۶۶۰ مگاوات آمپر بوده است.

تعداد مشترکان برق استان در سال ۸۳ ، معادل ۷۸۱۴۰۲ مشترک بوده که ۷۸/۱ درصد آن را مشترکان خانگی، ۲/۳ درصد را مشترکان عمومی، ۰/۲۲ درصد را مشترکان کشاورزی، ۰/۴ درصد را مشترکان صنعتی و معدنی و ۱۱/۵ درصد را مشترکان تجاری تشکیل داده اند. سرانه مصرف برق مشترکان در پایان سال ۸۳ معادل ۴۳۲۸ کیلووات ساعت به نفر بوده است.

جدول شماره (۱-۴-۱۵) - تعداد انواع مشترکین برق استان خوزستان*

روشنایی معابر	تجاری	صنعت و معادن	کشاورزی	عمومی	خانگی	جمع	شهرستان
۴۹۲۳	۹۰۳۰۲	۳۱۲۳	۱۷۶۷	۱۸۱۷۳	۶۶۳۱۱۴	۷۸۱۴۰۲	استان
۱۴۶۸	۳۰۶۲۱	۶۰۸	۱۷۶	۴۹۸۹	۲۱۱۳۰۹	۲۴۹۱۷۱	اهواز
۳۷	۵۶۲	۱۱۱	۴۲	۲۵۹	۵۸۸۲	۶۸۹۳	حمیدیه
۸۹	۴۷۲	۷۱	۵۰	۱۸۶	۵۴۷۶	۶۳۴۴	ملاتانی
۱۵۰	۲۲۵۲	۲۱۶	۹۱	۶۳۹	۱۹۰۶۷	۲۲۴۱۵	رامهرمز
۸۵	۷۶۲	۷۲	۷	۲۸۹	۶۲۱۱	۷۴۲۶	هفتگل
۹۸	۱۰۲۴	۱۲۵	۱۲۲	۵۸۸	۱۴۲۹۳	۱۶۲۵۰	باغملک
۱۱۵	۲۷۱۸	۱۱۳	۴۷	۶۸۱	۲۷۶۱۶	۳۱۳۹۰	ایذه
۱۰۴	۲۱۴۵	۱۱۴	۲۹	۹۳۱	۱۹۰۳۵	۲۲۳۵۸	سوسنگرد
۴۴۷	۱۰۰۶۵	۲۸۵	۲۰۰	۱۱۵۷	۶۲۸۰۴	۷۴۹۵۸	دزفول
۲۸۵	۳۵۵۲	۹۴	۲۱۱	۵۲۱	۲۴۸۲۳	۲۹۴۹۶	اندیمشک
۹۳	۲۲۱۴	۱۲۴	۲۲۸	۷۸۸	۲۷۴۲۲	۳۰۸۶۹	شوش
۲۶۰	۳۷۰۶	۱۶۵	۳۳۴	۱۲۲۴	۴۰۰۶۳	۴۵۷۵۲	شوشتر
۲۷۰	۳۷۸۴	۱۵۷	۱۰	۶۸۴	۲۸۰۱۰	۳۲۹۱۵	مسجدسلیمان
۱۳۶	۳۱۸۶	۸۲	۳۸	۴۹۴	۲۳۰۳۱	۲۶۹۶۷	ماهشهر
۹۰	۱۶۶۳	۳۸	۳	۲۷۸	۱۱۰۶۷	۱۳۱۳۹	سریندر
۷۰	۱۷۲۷	۵۵	۹	۴۱۹	۱۱۵۴۲	۱۳۸۲۲	امیدیه
۴۷	۷۴۵	۵۷	۲۵	۲۲۲	۶۷۹۵	۷۸۹۱	رامشیر
۶۸	۶۷۰	۲۵	۵	۲۸۵	۶۸۷۴	۷۹۲۷	هندیجان
۴۶	۵۰۷	۹	-	۱۳۸	۳۱۳۹	۳۸۳۹	آغاچاری
۲۷۲	۵۷۸۴	۳۵۱	۸۳	۱۲۶۰	۳۴۸۳۷	۴۲۵۸۷	بهبهان
۲۹۲	۷۵۲۰	۱۱۷	۱۲	۸۳۵	۳۵۵۸۳	۴۴۳۵۹	آبادان

۳۱۰	۲۹۴۲	۵۸	۵	۷۶۴	۲۱۳۵۱	۲۵۴۳۰	خرمشهر
۹۱	۱۶۸۱	۷۶	۴۰	۵۴۲	۱۶۸۷۴	۱۹۳۰۴	شادگان

ماخذ: شرکت برق منطقه ای خوزستان

*جدول شماره نشان دهنده تعداد مشترکین برق استان به تفکیک انواع مشترکین می باشد.

همانگونه که مشاهده می گردد بیشترین سهم مشترکین از آن شهر اهواز در رتبه اول و شهرهای دزفول، شوشتر، آبادان، بهبهان، مسجد سلیمان در رتبه های بعدی است. میزان فروش برق در استان در سال ۸۳ معادل ۱۳۲۳۷۳۱۵ مگاوات ساعت بوده که بیشترین حجم از آن به ترتیب متعلق به فروش خانگی، صنعتی و عمومی بوده است. جدول بعدی نشان دهنده میزان فروش برق برحسب نوع مصرف در استان است بیشترین حجم از فروش صنعتی متعلق به شهرستان اهواز با داشتن بیش از ۸۰ درصد از حجم مصرف است.

جدول شماره (۱-۴-۱۶) - مقدار فروش برق برحسب نوع مصرف واحد: مگاوات ساعت

روشنایی معاير	تجاری	صنعت و معدن	کشاورزی	عمومی	خانگی	جمع	شهرستان
۲۳۲۳۷۳	۵۳۰۱۷۱	۵۷۲۰۳۲۰	۴۹۸۰۹۴	۱۹۳۰۸۲۴	۴۳۲۵۵۳۴	۱۳۲۳۷۳۱۵	استان
۹۶۸۶۲	۲۷۰۳۶۰	۳۳۷۷۷۶۱	۱۴۱۴۴۶	۴۷۵۵۰۴	۱۷۶۵۱۵۹	۶۱۲۷۰۹۲	اهواز
۱۹۴۲	۱۸۸۹	۹۰۵۸	۱۷۰۳۷	۱۰۹۴۰	۲۱۶۸۳	۶۲۵۴۹	ملاتانی
۱۲۷۱	۱۵۱۰	۳۳۳۴	۷۵۹۵	۱۷۲۷۳	۱۶۶۲۲	۴۷۶۰۵	حمیدیه
۴۶۵۸	۸۳۱۰	۱۰۹۰۳۹	۴۲۹۹	۱۸۴۲۲	۱۲۲۴۳۳	۲۶۷۱۶۱	رامهرمز
۳۸۰۵	۲۸۵۱	۱۰۷۵۰۲	۳۷	۱۲۴۲۲	۲۹۲۸۷	۱۵۵۹۰۴	هفتگل
۳۸۰۶	۴۶۵۵	۹۵۷۲	۶۷۷۱	۱۱۱۵۶	۵۱۵۱۲	۸۷۴۷۲	باغملک
۳۴۳۲	۷۵۷۵	۴۹۹۷۲	۱۳۶۸	۲۱۴۱۰	۸۵۲۵۰	۱۶۹۰۰۷	ایذه
۸۹۳۴	۵۱۱۱	۲۶۵۶	۲۳۶۷	۱۵۳۳۳	۷۷۲۳۳	۱۱۱۶۳۴	سوسنگرد
۷۸۵۴	۳۸۰۱۳	۴۹۳۹۵	۵۸۰۵۸	۷۶۴۲۶	۳۸۱۴۸۷	۶۱۱۲۳۳	دزفول

طرح توسعه و عمران ناحیه بهبهان

۸۱۶۰	۱۷۳۹۹	۴۳۱۰۶	۴۳۱۶۵	۱۱۹۵۶۰	۱۴۶۹۴۹	۳۷۸۳۳۹	اندیشک
۷۸۶۲	۱۵۳۴۳	۱۵۵۴۲۹	۵۹۱۳۱	۲۹۴۰۶	۱۶۰۵۱۸	۴۲۷۶۸۹	شوش
۱۰۳۴۵	۱۷۹۷۳	۸۷۶۸۳	۹۰۸۴۳	۷۶۵۰۲	۳۸۷۳۸۳	۵۷۰۷۲۹	شوشتر
۳۸۶۲	۱۴۵۰۱	۱۴۴۲۴۷	۱۰۵	۲۴۴۵۴۸	۱۳۵۰۰۹	۵۴۲۲۷۲	مسجدسلیمان
۶۳۳۷	۲۷۷۵۵	۴۴۱۳۷	۲۹۴۲	۲۳۷۵۸۶	۱۹۶۴۶۹	۵۱۵۲۲۶	ماهشهر
۷۸۵۴	۱۱۹۰۸	۳۱۷۵۳۴	۷۹	۸۵۷۴۰	۸۷۵۳۵	۵۱۰۶۵۰	سربندر
۳۸۲۸	۶۱۵۹	۴۷۱۰۷۷	۴۶۲	۱۱۲۸۹۸	۶۵۵۰۲	۶۵۹۹۲۶	امیدیه
۱۳۶۴	۳۵۰۲	۵۳۶۰	۱۳۴۷۱	۴۹۰۳۸	۳۴۵۵۱	۱۰۷۲۸۶	رامشیر
۲۳۳۶	۲۱۳۹	۳۷۹۴	۵۴۸	۵۰۰۲	۴۲۵۳۲	۵۶۳۵۱	هندیجان
۲۴۲۵	۱۵۱۸	۴۷۷	-	۱۲۹۷۵	۲۳۲۳۵	۴۰۶۳۰	آغاچاری
۱۹۲۴۶	۱۹۷۹۹	۲۲۶۶۳۵	۲۱۳۰۹	۴۶۷۷۲	۲۳۵۴۰۵	۵۶۹۱۶۶	بهبهان
۱۳۳۴۰	۳۲۱۲۱	۴۸۱۸۸۸	۲۲۰۸۳	۶۷۹۵۵	۱۸۹۹۲۴	۹۰۷۳۱۱	آبادان
۱۰۳۲۶	۱۴۴۰۷	۱۷۶۱۵	۱۳۱۰	۵۵۰۵۲	۱۱۴۱۸۹	۲۱۲۸۹۹	خرمشهر
۲۵۲۳	۵۳۷۳	۳۰۴۹	۳۶۶۸	۲۸۹۰۴	۵۵۶۶۷	۹۹۱۸۴	شادگان

ماخذ: شرکت برق منطقه ای خوزستان

